

О. В. Орлов,  
к.т.н., доц.,  
завідувач кафедри інформатизації  
державного управління ХарPI НАДУ, м. Харків

## МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРЕДМЕТА, ОБ'ЄКТА ТА МЕТОДУ НАУКИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

*Обґрунтовано методологію розробки концептуальних підходів до створення теорії державного управління. Представлена концептуальна модель взаємодії предмета та методу науки державного управління сприятиме подальшій розробці як теоретичних так і практичних питань державотворення.*

**Ключові слова:** державне управління, предмет об'єкт метод.

Неодноразово зазначалося, що наука державне управління в даний час проходить шлях становлення і тому особливо важливою і для теоретиків науки, і для практиків стає розробка її загальної теорії. Але й сама методологія розробки теорії будь-якої науки також підпорядковується певним законам і правилам. Тому на першому етапі доцільно більш детально розглянути саму методологію розробки теорії науки державного управління в узагальненому вигляді.

Кожен науковець, кожен автор, що працює у сфері науки державного управління, по-різному висвітлює її різні аспекти. Але існує нагальна потреба знайти максимально повну, загальну, системно-наукову характеристику предмету науки державного управління та його співвідношення з відповідними об'єктами та методами.

Так, у роботі [7, с. 43] знаходимо таке визначення: «.. предметом державного управління є діяльність щодо здійснення рішень політичної влади, динаміка інститутів управління та історія, культура управління», де спочатку мова йде, начебто, про професійну (не наукову!) діяльність, та тільки згодом уточнюється саме наукова спрямованість визначення, що дається. Цікаво, що тому ж автору належать й наступне визначення: «предмет науки державного управління – організація, форми і закономірності функціонування системи

органів виконавчої влади» [8, с. 156]. Існують й інші близькі визначення, що підкреслюють соціальну спрямованість предмета науки державного управління: «Предметом системи державного управління є форми і методи впливу на виробничу, соціальну та духовну життєдіяльність людей, пов'язаних між собою спільністю політичної та економічної системи» [11, с. 7], однак усі наведені визначення страждають, на наш погляд, відсутністю явного визначення цілей (змісту) функціонування системи органів державного управління, яка віднесена або на виконання рішень політичної влади, або зовсім відсутня. Нам уявляється логічним доповнити дані визначення конкретних вказівкою на зміст діяльності органів влади, що полягає в забезпеченні підвищення ефективності функціонування держави, як особливої форми організації суспільства. Це істотно відрізняє предмет науки державного управління від предметів природничих наук, так як на відміну від них в соціальних науках головний інтерес представляє результат закономірної та цілеспрямованої взаємодії усієї сукупності учасників соціального процесу. Тобто крім відповіді на питання: «як є», явно чи неявно ставиться питання: «як повинно бути». Тобто предмет, явно чи приховано пов'язано з самою метою дослідження.

Сам зміст розвиненого наукового знання вимагає особливої форми вираження, яка б повною мірою відображала історико-генетичну закономірність прояву досліджуваних об'єктів як системи.

Таке знання може бути отримане лише при умові не стільки цілісності системи категорій, що застосовується, яка, зрозуміло, має не тільки відповідати предметному полю, визначати всі його істотні аспекти, зв'язки, відносини, але, перш за все, відповідності меті дослідження що проводиться. Іншими словами, кожен науковець прагне до того, щоб отримані ним знання почали функціонувати як внутрішньо узгоджена система категорій та понять, в якій саме й виявляється сутність явищ, що досліджуються. Необхідність приділяти особливу увагу розробці категоріальної системи при здійсненні побудови моделі науки державного управління обумовлена ще й тим, що представниками різних шкіл навіть в одній країні, як правило, нечітко визначаються відмінності

між основними термінами та поняттями. Унаслідок цього по-різному розкривається внутрішня структура дисципліни, не досліджується її «внутрішнє» життя, ускладнюється побудова загальної системи, що об'єктивно утруднює з'ясування предметної специфіки державного управління, а значить, ускладнює не тільки обробку, але і передачу отриманого знання. М. Трайбус підкреслював: «Сенс науки не тільки в самому процесі пізнання, а й у передачі та поширенні отриманих знань» [15, с. 18].

Ця думка має особливе значення саме для науки державного управління, так як кожний її практичний результат є в великій мірі соціальною інновацією. Але в силу інерційності суспільної свідомості більшість інновацій сприймаються суспільством якщо не з явним спротивом то, принаймні з деякою засторогою. Для подолання цього явища доводиться витратити значні зусилля, частина яких має бути спрямована на роз'яснення та наукове обґрунтування необхідності таких змін. Але й ефективність обговорення й пропаганди будь-яких реформ може бути досягнута лише на тлі існування несуперечливої теорії, що застосовується.

Таким чином, змістовна характеристика науки державного управління полягає у її діалектичній єдності, що забезпечується шляхом створення цілісної системи понять, категорій, правил логічного висновку. І тільки тоді, коли цей її абстрактний статус отримує загально визнане сприйняття, представники як самої науки державного управління, так і чиновники-управлінці, зможуть чітко визначити і розподілити сфери своїх компетенцій.

При розкритті та обґрунтуванні логіки категоріального поля науки державного управління слід виходити з того, що предмет науки, є стрижневим, базовим поняттям, яке характеризує основу, сутність будь-якої наукової дисципліни. Більш того, «предмет» як поняття виступає як «вихідним, так і кінцевим пунктом» всього категоріального устрою наукової дисципліни [1]. Але, розробка категоріального поля науки за своєю значущістю є лише першим кроком у побудові теорії наукової дисципліни.

*Мета* статті полягає в пошуку та розробці методичних підходів до визначення діалектичної взаємозалежності та розвитку концепції предмета, об'єкта та методів науки державного управління.

Під предметом науки зазвичай маємо на увазі деякі матеріальні або ідеальні речі (процеси, явища, зв'язки, відношення тощо), до яких і відноситься дане знання. Але «предмет» конкретизується в деякому об'єкті. І вже сам об'єкт може бути в конкретизованому або в узагальненому вигляді підданий суб'єктом пізнання відповідній когнітивній операції.

Наука державного управління ставить своєю метою досягнути процес перетворення вхідних суспільно-інформаційних процесів у відповідні продукти соціально-управлінського впливу, як проміжного результату соціального ароморфозу. Ці перетворення завжди визначені сутнісними зв'язками, законами зміни і розвитку об'єктів, і сама управлінська діяльність може бути успішною тільки тоді, коли вона узгоджується з цими законами. Тому основне завдання науки – виявити закони, відповідно до яких змінюються і розвиваються об'єкти управління, з одного боку, та визначення напряму прогресивного розвитку суспільства, з іншого.

При цьому єдиний предмет науки державного управління в процесі свого розгортання розподіляється на суб'єкт і об'єкт пізнання. З точки зору сучасної науки, предмет є продуктом взаємодії суб'єкта й об'єкта, продуктом впливу суб'єкта на об'єкт, а тому й вихідним поняттям всієї категоріальної системи науки виступає її суб'єкт. При цьому в соціальних науках і, особливо у державному управлінні, є сенс розподіляти суб'єкта замовника і суб'єкта виконавця.

Саме суб'єкту слід приділити особливу увагу, оскільки саме він виступає вихідним елементом узагальненої моделі науки. Прагнення вивчати об'єкти реального світу і на цій основі передбачати результати їх практичного перетворення властиво не тільки науці, а й будь-якому процесу пізнання, що вбудовані в повсякденну практику і розвивається на її основі, але тільки суб'єкт

науки займається цією пізнавальною справою професійно і з певною заздалегідь визначеною метою.

Нам здається, що однією з причин слабкої віддачі науки державного управління є нерозробленість проблеми її суб'єкта. У зв'язку з цим слід особливо підкреслити, що для нарощування наукового потенціалу України в цілому та підвищення його ефективності необхідний низка наукових розвідок саме з проблемних питань щодо суб'єкта цієї науки.

Об'єкт – наступне за суб'єктом ключове поняття в категоріальному устрої наукової дисципліни. Під об'єктом науки розуміється фрагмент, зріз, сторона реальної дійсності, на які спрямована пізнавальна, дослідницька діяльність суб'єкта науки.

Об'єкт наукової дисципліни – це речі, явища, процеси реальної дійсності, з якими взаємодіють суб'єкти науки в пізнавальній та дослідницькій діяльності. Звідси об'єкт виступає продуктом взаємодії суб'єкта та об'єктивної реальності і є таким, що не існує поза суб'єктом.

Суб'єкт звертається до об'єкта з різними цілями – як до об'єкта пізнання, об'єкта вивчення, об'єкта дослідження.

Від об'єкта дослідження й об'єкта вивчення слід відрізнити таке поняття, як об'єкт знання, що позначає ті об'єктивні події, ситуації, процеси, відносини, що саме і є знанням. Об'єкт дослідження є те, на що спрямована дослідницька діяльність суб'єкта, тоді як об'єкт знання є те, заради чого проводиться дослідження в цьому об'єкті, що саме вивчається даною науковою дисципліною. Звідси об'єкт знання є не що інше, як предмет науки у вузькому сенсі слова. Крім того, це дуже важливо, предмет науки є результатом, продуктом взаємодії суб'єкта та об'єкта наукової дисципліни, тобто їх діалектична єдність, і виступає стрижневим поняттям всієї моделі науки. І не випадково, коли говорять про предмет, то мають на увазі ту чи іншу науку, дисципліну в цілому.

Отже, коли мова йде про предмет наукової дисципліни у вузькому сенсі слова, то мається на увазі таке: а) предмет – це те, що в об'єкті; б) предмет – це

те, що приховано в об'єкті; в) предмет – це певний аспект, зріз, фрагмент об'єкта; г) предмет – це об'єкт, що вивчається суб'єктом під певним кутом зору, тобто форма цілеспрямованості пізнання; д) предмет – це те, що відшукується в об'єкті; е) предмет – це те, що дійсно пізнається в об'єкті; ж) предмет – це ознака диференціації наук [2].

З даного розуміння суб'єкта, об'єкта і предмета наукової дисципліни випливають такі висновки: по-перше, об'єкт є продукт взаємодії суб'єкта та об'єктивної реальності, а предмет – продукт взаємодії суб'єкта і самого об'єкта, по-друге, об'єкт дається суб'єкту в загальному і цілому безпосередньо, тоді як предмет прихований, від його погляду, тобто являє собою щось латентне, але таке, що стає доступним нашим почуттям завдяки науковим методам, по-третє, процес дослідження в історично-логічному циклі здійснюється від суб'єкта до об'єкта – етап безпосереднього пізнання, від об'єкта до предмету – узагальнення, абстрагування, від предмета до об'єкта – верифікація, від об'єкта до суб'єкта – перехід на новий віток дослідницького процесу.

Тобто, подібно до того, як об'єкт не існує окремо від суб'єкта та об'єктивної реальності, так саме предмет не існує окремо від об'єкта і суб'єкта, є результатом і продуктом їх діалектичної взаємодії.

Предмет науки державного управління, в свою чергу, необхідно конкретизувати в змістовно-просторових і змістовно-часових характеристиках. Змістовно-просторова характеристика предмета науки розкривається в понятті предметної сфери окремого дослідження. Предметна сфера з одного боку формується і формулюється виключно у рамках предмета даної науки (тому-то вона називається предметною сферою) і з цієї точки зору, не носить міждисциплінарного характеру, з іншого – вона передбачає можливість деякого інтервалу перекриття з предметами інших наук, в межах якого теж здійснюється дослідження (Рис.1).



Рис. 1. Основні напрями міждисциплінарного перекриття предмета науки державного управління

Від поняття предметна сфера, яка формується, формулюється і вивчається лише в рамках предмета даної дисципліни, слід відрізнити поняття дослідницька сфера, яка може формуватися і формулюватися як у межах даної науки, так і на стику двох або більше наукових дисциплін (перетин дослідницьких сфер). При цьому і предмет, і предметна сфера окремо взятої науки, і дослідницька сфера можуть вивчатися як однією, так і низкою наук, але в одному випадку – як власний предмет (предметна сфера), а в іншому – як об'єкт (дослідницької сфери). Наприклад, розподільні (перерозподільні) відносини як момент державно-управлінських відносин є предметом науки державного управління. З'ясування власне теоретико-соціальної природи розподільних відносин виступає «предметною сферою» цієї науки. Але такі ж самі відносини є сферою дослідження, й економістів, правознавців, соціологів, політиків та інших фахівців. У зв'язку з цим деякі дослідники виокремлюють таке поняття, як аспект дослідження, під яким розуміють певну сторону самого досліджуваного предмета (предметної сфери) і те, під яким кутом зору він вивчається. Таким чином, змістовно-просторову характеристику дисципліни слід розуміти як її змістовно-предметні межі.

Предмет наукової дисципліни дозволяє окреслити і її змістовно-часову характеристику у вигляді історико-предметних меж науки, що є важливою умовою класифікації наук в історичному зрізі. При цьому з'ясування змістовно-предметної межі (змістовного кордону) даної наукової дисципліни лежить в основі визначення історико-предметної межі (історичного кордону) науки, тобто умов виникнення – актуалізації, становлення, розвитку та відмирання – деактуалізації даної дисципліни або перетворення її в нову наукову галузь.

Предмет будь-якої наукової дисципліни багатогранний, багатоаспектний, багаторівневий, а тому він може бути представлений цілісно лише за умови відповідності певній, заздалегідь визначеній меті дослідження. Так як цілісне вивчення і відображення предмета неможливо шляхом простого перерахування і опису його властивостей, ознак і аспектів, то і виникає питання про метод відповідного цілісного відображення взаємодії предметного змісту наукової дисципліни. Звідси стає зрозумілим, що метод є наступним ключовим поняттям не тільки всієї категоріальної системи науки державного управління, але, одночасно, є найважливішим елементом її загальної моделі. У цьому сенсі метод є самостійною рушійною силою процесу наукового пізнання. Як вказував В. Смирнов, «розвиток науки і культури здійснюється не за рахунок вдосконалення психіки і творчих здібностей окремих особистостей, а шляхом винаходу і вдосконалення наукових методів» [5].

Наука суть дія, спрямована на вироблення і систематизацію об'єктивних знань про буття і пізнанні і спирається на ці знання. Відповідно, основу науки складають її методи. Їх стан визначає рівень розвитку наукових знань, характер розробки наукових проблем, реальні можливості науки в просуванні в область невідомого. «Науковий метод, – зазначають А. Мігдал і Е. Нетесова, – єдине, що дозволяє зрозуміти завдання науки» [10, с. 74].

Метод, за визначенням Гегеля, є «усвідомлення форми внутрішнього саморуху її змісту», тобто метод – «інобуття» предмета, і на поверхні явища виступає як спосіб осягнення, спосіб освоєння предмета суб'єктом. Звідси метод є результат діалектичної взаємодії суб'єкта і предмета [4, с. 107]. У той



же час метод не є саме зовнішня рефлексія предмета, він впливає з самого свого предмета, бо саме метод складає іманентну ознаку і душу предмету [3, с. 295]. Це означає, що метод по своїй природі змістовний, оскільки він у межі зводиться до предмета, і що суб'єкт, в кінцевому рахунку, не вільний у виборі пізнавальних процедур, які визначаються самою специфікою природи предмета, що досліджується.

Зрозуміло, на початковій стадії дослідження предмет виникає перед дослідником нерозділеним цілим, в найбільш абстрактному вигляді. Відповідно до цього суб'єкт може спочатку використовувати вже відомий метод, або метод, що є не зовсім адекватним сутності досліджуваного предмета. Але надалі, по мірі змістовного освоєння предмета, початковий образ методу змінюється. Він поступово перетворюється на повний, конкретний, адекватний і збагачений реальним змістом і властивістю досліджуваного предмета метод пізнання. Таким чином, відбувається динамічне перетворення методу в логіку самого предмета, а потім перетворення предмета в метод. «Отже, метод дійсно співпадає з предметом, але в змістовному плані, а не по своїй формі. По формі він збігається зі структурою теоретичного мислення» [6, с. 194].

Використання суб'єктом методу, який не відповідає природі та змісту предмета – можливий випадок нетотожності предмета і методу науки і наукового дослідження, загрожує негативними наслідками, і насамперед неадекватністю характеристик предмета, а головне – висновків, що отримані. Тому кожна наука, кожен суб'єкт наукової діяльності в рамках своєї науки має розробляти метод, що адекватно відображає предмет та творчо використовувати методи інших наук адаптуючи їх до змістовної специфіки свого предмета.

У процесі змістовного освоєння предмета наукової дисципліни метод стає самостійним об'єктом або предметом досліджень, метою яких є розвиток та отримання власне методологічного знання, що лежить в дещо іншій від предметного знання площині. «Якщо знання розкривають природу об'єкта

пізнання, то вони є предметними, теоретичними, якщо характеризують підхід, шлях до пізнання об'єкта, то вони відносяться до методологічних» [13, с. 18].

Зрозуміло, що не потрібно, а інколи й неможливо проводити суворе розмежування між предметним і методологічним знаннями: перше є діалектично отриманим другим, а друге, в свою чергу, є позитивним розгортанням першого, будь-який істинний метод, як правило, виводиться з предмета і водночас реалізується, в суперечливо розгорнутому предметному змісті об'єкта.

Предметне і методологічне знання отримують своє продовження, доповнення і конкретизацію в так званому методичному знанні. Якщо методологічне знання виражається в дослідницьких принципах і загальних підходах до складного об'єкта, предмету, проблемі, то методичне знання – в конкретних способах, прийомах, формах, засобах, рекомендаціях по дослідженню та вивченню даного об'єкта, предмета, проблеми в ситуації, що склалася.

Предметне, методологічне та методичне знання отримують логічну завершеність в особливому технологічному знанні, яке, відносно соціальних систем і процесів, отримало останнім часом відносно самостійний статус. А саме: соціальна технологія, соціальна інженерія, соціальне проектування, соціальна інформатика тощо.

Технологічне знання являє собою конкретний спосіб реалізації предметного, методологічного та методичного знань шляхом розділення їх на сукупність, взаємопов'язаних скоординованих процедур, нормативів, схем, алгоритмів, сценаріїв та операцій, які виконуються суб'єктом у відповідних ситуаціях для ефективного досягнення визначеної мети.

Зрозуміло, що при наявності відомих предметних, методологічних і методичних знань, однією з суттєвих причин низької ефективності соціальних процесів і програм наукових досліджень, освоєння досягнень науки в управлінні персоналом, колективом, суспільством, а також системи виховання,

освіти тощо, є те, що система технологічного знання ще не розвинена стосовно більшості цих соціальних явищ і процесів [9; 12; 14; 16].

Предметне знання в загальному і цілому являє собою знання-опис та/або знання-пояснення предмета дослідження (позитивне знання), тоді як методологічне, методичне, технологічне знання в єдності утворюють головним чином знання-припис (нормативне знання), хоча з різним ступенем абстрактності. Таким чином, метод наукової дисципліни, або науковий метод, в самому широкому сенсі (в єдності методологічного, методичного, технологічного знань) розкриває деяку лінію наукової дії суб'єкта, його особливості, пов'язані з отриманням нового знання або уточненням змісту наявного знання про предмет. Іншими словами, якщо об'єкт є продукт діалектичної взаємодії суб'єкта та об'єктивної реальності, предмет – суб'єкта та об'єкта, то метод – суб'єкта та предмета. І його справжнє призначення і мета – це забезпечити об'єктивний пізнавальний підхід до предмета дослідження, адекватно відображає його природу: генезис, структуру, зміст і функції.

Науковий метод дозволяє суб'єкту науки опанувати предмет, розкриваючи його внутрішню структуру. Звідси: а) структура предмета наукової дисципліни (предмета, що розглядається у вузькому сенсі слова) виступає наступним ключовим поняттям загальної моделі науки; б) структура предмета є продукт діалектичної взаємодії суб'єкта, предмета і методу науки.

Структурність – невід'ємна внутрішня риса будь-якого об'єкта і предмета. Отже, завдання полягає в тому, щоб розкрити кожен з цих структур, поклавши в основу їх виділення певні критерії класифікації. Залежно від мети і завдань дослідження можуть змінюватися і критерії розподілу (структуризації) єдиного предмета, хоча вони в кінцевому рахунку визначаються самою природою предмета, отже, можуть змінюватися і межі, і значення кожної з цих структур і підструктур. При цьому методологічно невірно протиставляти їх один одному, тому що кожна з структур і підструктур предмета займає цілком певне місце і має право на існування в єдиній системі предмета наукової дисципліни.

Разом із тим виявлення багатоаспектної структури предмета наукової дисципліни є хоча й необхідним, але все ж проміжним етапом дослідження. Це пояснюється тим, що метою справжнього дослідження є встановлення, відтворення і природи предмета (виходячи з деякого інтегрального системоутворюючого критерію чи ознаки), по відношенню до якої всі інші блоки – субструктури виступають як внутрішні її моменти.

Історія розвитку будь-якої науки характеризується чергуванням багатоаспектного аналізу, метою якого є зв'язування різних структур досліджуваного предмета, їх синтезом – створенням єдиної наукової картини предмета, що досліджується і від неї – знов в напрямку нових горизонтів і виникаючою за ними стану багатоаспектності.

Таким чином, мова, по суті, йде про розробку і створення теорії предмета науки державного управління, яка охоплює і описує власне предмет як стрижневий елемент дисципліни, тобто предмет наукової дисципліни у вузькому сенсі слова. Результатом такої теорії предмета має стати предметна модель науки державного управління. Таким чином, зупинившись на визначенні предмету науки державного управління, як організація, форми і закономірності функціонування *системи* органів виконавчої влади [8, с. 156], приходимо до висновку про необхідність використання саме системного підходу, як провідного наукового методу науки державного управління

#### Список використаних джерел:

1. *Алиев У. Ж.* Методология построения общей предметной модели научной дисциплины / У. Ж. Алиев // Теоретическая экономика. – 2011. – № 3. – С. 7–18.
2. *Алиев У. Ж.* Методология построения общей предметной модели научной дисциплины / У. Ж. Алиев // Теоретическая экономика. – 2011. – № 4. – С. 8–18.
3. *Гегель Г.* Наука логики : [в 3 т.] ; пер. с нем. / Георг Вильгельм Фридрих Гегель ; [автор вступ. ст. М. М. Розенталь]. – М. : Мысль, 1970–1972. – Т. 3 : Учение о понятии. – 1972. – 374 с.
4. *Гегель Г.* Наука логики : [в 3 т.] ; пер. с нем. / Георг Вильгельм Фридрих Гегель ; [автор вступ. ст. М.М. Розенталь]. – М. : Мысль, 1970–1972. – Т. 1 : Учение о бытии. – 1970. – 501 с.
5. *Карпенко А. С.* Некоторые логические идеи В. А.Смирнова / А. С. Карпенко // Вопросы философии. – 1998. – № 2. – С. 27–41.
6. *Кумпф Ф.* Диалектическая логика. Основные принципы и проблемы / Ф. Кумпф, З. Оруджев. – М. : Политиздат, 1979. – 256 с.

7. *Малиновський В. Я.* Державне управління : навч. посіб. – Луцьк : Ред.-вид. відд. «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – 558 с.
8. *Малиновський В. Я.* Державне управління : навч. посіб. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 576 с
9. *Марков М.* Технология и эффективность социального управления / Марко Марков ; пер. с болгар. ; под ред. и с предисл. Т. В. Керимовой. – М. : Прогресс, 1982. – 267 с.
10. *Мигдал А. Б.* На пути к истине (о научном методе познания) / А. Б. Мигдал, Е.В. Нетесова // Кибернетика живого. Биология и информация. – М. : Наука, 1984. – С. 73–83.
11. *Пикулькин А. В.* Система государственного управления : учебник для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 399 с.
12. *Стефанов Н.* Общественные науки и социальная технология : пер. с болгар. / Н. Стефанов ; предисл. и общ. ред. В. Г. Шорина. – М. : Прогресс, 1976. – 256 с.
13. *Суслов И. П.* Методология экономического исследования / И. П. Суслов. – М. : Экономика, 1983. – 215 с.
14. *Телемтаев М. М.* Системная технология: (системная философия деятельности) / М. М. Телемтаев. – Алматы : СТ-Инфосервис, 1999. – 334 с.
15. *Трайбус М.* Термостатика и термодинамика / М. Трайбус. – М. : Энергия, 1970, – 501 с.
16. *Янч Э.* Прогнозирование научно-технического прогресса: пер. с англ. / Э. Янч ; общ. ред. и предисл. Д. М. Гвишиани. – М. : Прогресс, 1974. – 586 с.

***Orlov O. V. Methodological approaches to determining the relationship object, the object and the method of science of public administration.***

In the article the methodology for the development of conceptual approaches to the theory of public administration. The conceptual model of the interaction of subject and method of science of public administration will contribute to the further development of both theoretical and practical issues of state building.

**Key words:** public administration, subject, object, method.

***Орлов А. В. Методические подходы к определению взаимоотношений предмета, объекта и метода науки государственного управления.***

Обоснована методология разработки концептуальных подходов к созданию теории государственного управления. Представлена концептуальная модель взаимодействия предмета и метода науки государственного управления будет способствовать дальнейшей разработке как теоретических так и практических вопросов государственного строительства.

**Ключевые слова:** государственное управление, предмет, объект, метод.